

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoR/14/2024
Identifikačné číslo spisu:	2023200129
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:2023200129.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa G. M., narodenú XX. X. XXXX, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Bratislava, Vázovova 7/A, dieťa rodičov - matky Z. E. M., narodenej XX. H. XXXX, C., Z. XX, zastúpenej spoločnosťou JUDr. Soňa Tóthová, advokátska kancelária, s. r. o., Bratislava, Šafárikovo námestie 2, IČO: 55 358 322, a otca A. S. M., narodeného XX. A. XXXX, C., Z. XX, o určenie výživného na čas do rozvodu manželstva, vedenej na Mestskom súde Bratislava II (predtým Okresnom súde Bratislava II) pod sp. zn. 59P/138/2021, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 14. mája 2024 sp. zn. 11CoP/51/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 14. mája 2024 sp. zn. 11CoP/51/2023 z r u š u j e a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 7. novembra 2022 č. k. 59P/138/2021-306 I. uložil otcovi platiť na mal. G. výživné v sume 350 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky počnúc od 23. decembra 2021; II. zročné výživné na mal. G. za obdobie od 23. decembra 2021 do 30. novembra 2022 v sume 1 690 eur otcovi uložil zaplatiť matke do 30. marca 2023; III. vo zvyšku návrh matky zamietol. Zároveň vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. Vychádzal zo zistenia, že maloletá žije v spoločnej domácnosti s matkou, ktorá osobne zabezpečuje jej každodennú starostlivosť, výchovu a bežné životné potreby. Matka bola do januára 2022 nezamestnaná, od 15. januára 2022 je v pracovnom pomere so stabilným mesačným čistým príjmom približne 1 320 eur. Okrem toho poberá prídavok na dieťa a hradí polovicu mesačnej splátky hypotekárneho úveru na spoločný byt v sume 450 eur, ako aj ďalšie bežné výdavky spojené s prevádzkou domácnosti. Otec je sudcom Krajského súdu v Trnave s priemerným čistým mesačným príjmom približne 3 200 eur, býva v prenajatom byte s nákladom 650 eur mesačne, hradí časť splátky úveru a fixné náklady na spoločný byt v C. v sume 300 eur mesačne, a spláca bezúčelový úver vo výške 300 eur mesačne.

1.2. Súd prvej inštancie hodnotil dôkazy o výdavkoch oboch rodičov a potrebe dieťaťa v súlade s ustanoveniami § 62 a nasl. zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“). Matkou predložený rozpis mesačných nákladov na maloletú v sume približne 850 eur považoval v niektorých položkách za nadhodnotený. Za neprimerané označil najmä výdavky na ošatenie, voľnočasové aktivity, vitamíny, očkovania a náklady na psychologické sedenia, keďže tieto neboli preukázané ako pravidelne vynakladané alebo objektívne potrebné vzhľadom na vek maloletej. Z vykonaného dokazovania nevyplývalo, že by maloletá trpela zdravotnými alebo psychickými problémami.

1.3. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že pri určovaní výživného je potrebné vychádzať zo zásady rovnakej životnej úrovne rodičov a dieťaťa, avšak bez automatického naviazania výšky výživného na percentuálny podiel z príjmu povinného rodiča, keďže takýto mechanizmus nie je právnym predpisom upravený a má len orientačný charakter. Každý prípad je potrebné posudzovať individuálne, s prihliadnutím na konkrétne potreby dieťaťa a reálne možnosti oboch rodičov. Z uvedených dôvodov považoval súd návrh matky na určenie výživného vo výške 600 eur mesačne za neprimeraný. Pri zohľadnení veku maloletej (štyri roky), jej bežných potrieb spojených so stravou, ošatením, predškolskou dochádzkou, zdravotnou starostlivosťou a voľnočasovými aktivitami, ako aj pri posúdení majetkových pomerov oboch rodičov dospel k záveru, že výživné vo výške 350 eur mesačne primerane zabezpečí potreby dieťaťa a zároveň zodpovedá schopnostiam a možnostiam otca ako povinného rodiča.

1.4. Začiatok vyživovacej povinnosti určil od 23. decembra 2021, pretože matka nepreukázala existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa pre priznanie výživného späťne od 15. novembra 2021, kedy otec odišiel zo spoločnej domácnosti. Pri určení zročného výživného zohľadnil, že otec počas konania pravidelne prispieval na výživu maloletej sumou 200 eur mesačne, čo viedlo k určeniu doplatku vo výške 1 690 eur za obdobie od 23. decembra 2021 do 30. novembra 2022. Súd prvej inštancie napokon pripomenul, že povinnosť oboch rodičov podieľať sa na výžive dieťaťa vyplýva z ich rodičovských práv a povinností a trvá bez ohľadu na to, či žijú v spoločnej domácnosti. Zároveň zdôraznil, že rozchod rodičov nesmie mať negatívny dopad na životnú úroveň dieťaťa. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie matky i otca rozsudkom zo 14. mája 2024 sp. zn. 11CoP/51/2023 rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že vyživovaciu povinnosť otca na mal. G. za obdobie od 23. decembra 2021 do 5. apríla 2023 určil vo výške 550 eur mesačne s tým, že zročné výživné za obdobie od 23. decembra 2021 do 5. apríla 2023 vo výške 2 938,27 eura povolil otcovi zaplatiť v mesačných splátkach vo výške 150 eur splatných do 15. dňa v mesiaci do rúk matky počnúc právoplatnosťou rozsudku, pričom omeškanie s plnením jednej splátky má za následok splatnosť celého plnenia. Zároveň vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd sa v odôvodnení po vymedzení predmetu odvolacieho konania v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie, pričom v tejto časti odkázal na jeho odôvodnenie podľa § 387 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Zhodne konštatoval, že dokazovanie bolo vykonané riadne, v dostatočnom rozsahu, výsledky boli správne vyhodnotené v súlade so zásadami formálnej logiky a skutkové závery súdu prvej inštancie majú oporu vo vykonaných dôkazoch.

2.2. Odvolací súd uviedol, že právo účastníka na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na dostatočné a preskúmateľné odôvodnenie rozhodnutia, avšak v prejednávanej veci nezistil, že by rozsudok súdu prvej inštancie trpel vadou nepreskúmateľnosti alebo nedostatkom dôvodov. Poukázal, že súd prvej inštancie poskytol logické a zrozumiteľné vysvetlenie svojho postupu, reagoval na podstatné argumenty účastníkov a odôvodnenie spĺňa kritériá vyplývajúce z § 220 ods. 2 CSP, judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky aj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.

2.3. Pri aplikácii ustanovení § 62 a § 75 zákona o rodine odvolací súd zdôraznil individuálny charakter určovania výšky výživného, pričom poukázal na význam zásady rovnakého podielu dieťaťa na životnej úrovni rodičov a na prioritu vyživovacej povinnosti rodičov pred ostatnými výdavkami. V súlade s rozhodovacou praxou uviedol, že pri určovaní výživného je relevantné aj metodické rozpätie 20 až 30 percent z čistého príjmu povinného rodiča, resp. 18 percent pre dieťa v predškolskom veku podľa odbornej metodiky, pričom aj toto kritérium je potrebné hodnotiť v kontexte konkrétnych skutkových okolností veci. Odvolací súd dospel k záveru, že výživné určené súdom prvej inštancie vo výške 350 eur mesačne nezodpovedá možnostiam, schopnostiam a majetkovým pomerom otca ani zásade účasti dieťaťa na životnej úrovni povinného rodiča, a preto zmenil rozhodnutie tak, že výživné za obdobie od 23. decembra 2021 do 05. apríla 2023 určil vo výške 550 eur mesačne. Za dôvodnú v tomto smere považoval aj námietku matky týkajúcu sa nákladov na nájomné v R., keďže otec má možnosť bývania v nehnuteľnosti v C., hoci pripustil, že v prípade tejto alternatívy by dochádzalo k zvýšeniu nákladov spojených s dochádzaním. Súčasne konštatoval, že rozsah osobnej starostlivosti otca o maloletú nie je taký, aby mal vplyv na zníženie určenej výšky výživného.

2.4. Výpočet ročného výživného odvolací súd prehodnotil vzhľadom na novourčenú výšku výživného a zistil, že za obdobie do 05. apríla 2023 predstavuje suma ročného výživného 2 938,27 eur, pričom povolil jeho splatenie v splátkach s podmienkou zosplatnenia celého plnenia v prípade omeškania čo i len s jednou splátkou. V ostatných námietkach účastníkov nenašiel dôvody na zmenu napadnutého rozhodnutia ani na doplnenie odôvodnenia, keďže ich nepovažoval za podstatné pre právny záver vo veci samej. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP. Porušenie práva na spravodlivý proces malo spočívať vo vadách odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (3.1.1.) a vo vadách konania (3.1.2.).

3.1.1. Dovolateľ uviedol, že odvolací súd nesprávne použil skrátenú formu odôvodnenia rozsudku podľa § 387 ods. 2 CSP, ktorý postup prichádza do úvahy len vtedy, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje nielen so skutkovými, ale aj právnymi závermi súdu prvej inštancie. V danom prípade však odvolací súd zmenil prvoinstančné rozhodnutie podľa § 388 CSP z dôvodu, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnemu záveru o výške vyživovacej povinnosti otca. Ďalej vytkol odvolaciemu súdu, že porušil ustanovenie § 387 ods. 3 CSP, keďže sa nezaoberal podstatnými vyjadreniami otca ohľadom zmeny životnej úrovne v dôsledku oddeleného bývania rodičov, prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, s ktorými sa ani súd prvej inštancie dostatočne nevysporiadal. Oba súdy sa pritom opierali o zásadu, že životnú úroveň maloletého dieťaťa treba zachovať. Podľa otca sa odvolací súd nevysporiadal ani s jeho tvrdeniami o nepreskúmateľnosti prvoinstančného rozhodnutia v časti ustálenia odôvodnených potrieb maloletej, pričom k tejto otázke uviedol len všeobecnú konštatáciu s odkazom na nemožnosť ich „exaktne matematicky“ vyčísliť. V tejto časti považoval napadnuté rozhodnutie za arbitrárne. Ďalej uviedol, že odvolací súd neustálil životnú úroveň rodičov a maloletej pred oddeleným bývaním, v dôsledku čoho nemohla byť ustálená ani otázka, či a ako došlo k zmene životnej úrovne rodičov a maloletej. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia neposkytuje odpoveď ani na otázku vzťahu medzi kritériom odôvodnených potrieb dieťaťa a životnou úrovňou rodiča. Odvolaciemu súdu vyčítal, že sa nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami otca, že matka nadhodnocuje výdavky týkajúce sa maloletej a de facto sa domáha uspokojovania vlastných potrieb. Súd prvej inštancie síce skonštatoval, že mnohé z výdavkov uplatňovaných matkou sú nadhodnotené, avšak neustálil, ktoré to sú a v akom rozsahu. Ďalej mal za to, že odvolací súd nedostatočne odôvodnil svoj záver o neodôvodnenosti výdavku otca na nájom, ktorý vzhľadom na svoju výšku (650 eur) mal mať z hľadiska odvolacím súdom deklarovaného ustálenia zárobkových, majetkových a osobných pomerov otca podstatný význam. V tejto súvislosti v ďalšej časti namietal aj vnútornú rozpornosť, resp. zmätočnosť napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd sa v tejto otázke obmedzil len na prevzatie tvrdenia matky o tom, že otec má možnosť bývať v nehnuteľnosti, ktorej je podielovým spoluvlastníkom, ale nijako sa už nevenoval tvrdeniam otca, ktoré túto možnosť vylučujú. Dovolateľ nesúhlasil s odvolacím súdom, že sa s maloletou stýkal v bežnom

rozsahu, ktorý nemal vplyv na určenie výšky výživného, avšak opäť úplne odignoroval tvrdenia otca, ktoré túto skutočnosť vyvracajú. Záver odvolacieho súdu o rozsahu otcovej starostlivosti v miere bez vplyvu na výživné tak považoval za arbitrárny. Pokiaľ odvolací súd rozhodol na základe „rozhodovacej praxe súdov“, ktorá spočíva v „určovaní výživného v rozsahu 20-30 % z čistého príjmu povinného rodiča“, tak aj v tejto časti je podľa otca napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľné, keďže odvolací súd neuviedol ani jedno konkrétne rozhodnutie, o ktoré sa opiera.

3.1.2. Odvolací súd nenariadením odvolacieho pojednávania odňal otcovi možnosť konať pred súdom; pokiaľ sa totiž otázka odôvodnenosti výdavku otca na nájomné považuje za otázku skutkovú, ktorú ale odvolací súd vyriešil inak, jeho postup bol v rozpore s § 384 a § 385 ods. 1 CSP, keďže nezopakoval, prípadne nedoplnil dokazovanie. Navyše, skutkové zistenia odvolacieho súdu (aj) o rozsahu starostlivosti otca o maloletú sú natoľko chybné, že pri rešpektovaní zásad hodnotenia dôkazov by k nim odvolací súd nemohol nikdy dospieť. Bol názoru, že ide o tzv. extrémny rozpor medzi skutkovými zisteniami a vykonaným dokazovaním, ktorý takisto zakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP.

3.2. Ťažisko dovolacej argumentácie vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP vychádzalo z tvrdenia, že napadnutý rozsudok závisel od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené a ktoré odvolací súd nesprávne právne posúdil. Išlo o právne otázky týkajúce sa výkladu ustanovenia § 62 ods. 2 zákona o rodine (3.2.1.), výkladu metodiky pre výpočet výživného rodičov k deťom z roku 2024 (3.2.2.) a posudzovania odôvodnenosti výdavkov povinného rodiča (3.2.3.).

3.2.1. Podľa otca napadnutý rozsudok závisel od vyriešenia otázky, či ustanovenie § 62 ods. 2 vety druhej zákona o rodine treba vykladať tak, že životnú úroveň, na ktorú bolo maloleté dieťa nastavené, je potrebné zachovať aj po rozchode rodičov. V tejto súvislosti namietal, že názor odvolacieho súdu, že či už rozchod rodičov, alebo dohoda o oddelenom bývaní rodičov nemôže mať vplyv na životnú úroveň dieťaťa, je nesprávny a nemá oporu v zákone. Rovnako mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky, či ustanovenie § 62 ods. 2 vety druhej zákona o rodine treba vykladať tak, že právo dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni rodiča je právom dieťaťa mať rovnakú životnú úroveň, ako jeho rodič. Uviedol, že odvolací súd nesprávne vychádzal z predpokladu, že právo dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni rodiča je právom dieťaťa mať rovnakú životnú úroveň ako jeho rodič. Poznamenal, že obsahom práva dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni rodiča je právo na životnú úroveň podľa jeho odôvodnených potrieb, ktoré sú úmerné schopnostiam a možnostiam rodiča, ale musia byť primerané z hľadiska spotrebného.

3.2.2. Dovolateľ tiež skritizoval odvolací súd, ktorý nesprávne aplikoval a vyložil metodiku, ktorá má pre rozhodovanie súdov nezáväzný, odporúčací charakter. Súd je v konkrétnom prípade povinný zisťovať skutočný stav veci vo vzťahu k všetkým kritériám rozhodujúcim pre určenie výšky vyživovacej povinnosti vrátane odôvodnených potrieb oprávneného. Odvolací súd nesprávne prihliadal selektívne len na vek maloletej, príjem otca a absenciu ďalšej vyživovacej povinnosti a ignoroval ďalšie kritériá na určenie výživného podľa metodiky, napr. prihliadnutie na plnenia, ktoré povinný rodič poskytuje popri výživnom platenom do rúk druhého rodiča.

3.2.3. Napokon dovolateľ nastolil právnu otázku, ktorá podľa jeho názoru nebola ešte v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, či uspokojenie práva na bývanie po rozchode rodičov výberom bývania v nehnuteľnosti, ku ktorej iná osoba nemá užívacie právo, je rizikom v zmysle § 75 ods. 1 zákona o rodine a ak áno, aké kritériá sú dôležité z hľadiska posúdenia tohto rizika a jeho vyhodnotenia ako neprimeraného. Odvolací súd túto otázku nesprávne posúdil cez prizmu predmetného ustanovenia § 75 ods. 1 zákona o rodine. Otec žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň navrhol odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

4. Matka vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že podané dovolanie nespĺňa podmienky prípustnosti a dôvodnosti podľa § 431 a § 432 CSP. Dovolanie neobsahuje žiadne relevantné dovolacie dôvody, ktoré by odôvodňovali navrhované zrušenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a uvádzané dovolacie

dôvody nie sú vymedzené zákonom stanoveným spôsobom.

4.1. Podľa matky otec neuviedol, v čom konkrétne spočíva nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a ako sa mala pretaviť do zásahu do jeho procesných práv. Pokiaľ otec poukazoval na § 393 ods. 2 CSP, matka zdôraznila, že napadnutý rozsudok spĺňa všetky náležitosti predmetného ustanovenia. Nestotožnila sa s dovolacím argumentom, podľa ktorého pri rozsudku so skráteným odôvodnením sa odvolací súd stotožňuje s právnym posúdením veci prvoinštančným rozsudkom. Pokiaľ otec v dovolaní hodnotil názor súdu prvej inštancie a podsúva námietku ohľadom zníženia životnej úrovne v dôsledku oddeleného bývania rodičov, išlo o nedôvodné rozširovanie odvolacích dôvodov z jeho strany, nakoľko túto námietku otec neuviedol v konaní pred nižšími súdmi. Podľa matky otec v priebehu celého základného konania nevyvrátil jej tvrdenia o tom, akú životnú úroveň otec dosahuje s prihliadnutím na jeho príjmy, majetkové pomery, vlastníctvo nehnuteľností, hnutelných vecí, cenných papierov resp. zisku z nich, značkového ošatenia a obuvi, elektroniky, drahých dovolení a pod. Odvolací súd sa vysporiadal so všetkými tvrdeniami strán uvádzanými tak v prvoinštančnom, ako aj odvolacom konaní, pričom životnú úroveň rodičov posúdil rovnako ako súd prvej inštancie, iba inak posúdil výšku výživného na maloleté dieťa s ohľadom na zistenú životnú úroveň otca, odôvodnené potreby maloletej, s odkazom na právo dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni oboch rodičov, s odkazom na metodiku, ktorá je materiálom odporúčacieho charakteru a v zmysle ktorej predstavuje primerané výživné na jedno dieťa v predškolskom veku podiel z priemerného čistého príjmu povinného rodiča vo výške 18 %. Matka ďalej pripomenula, že odvolací súd sa vysporiadal aj s otázkou vzťahu medzi kritériom odôvodnených potrieb dieťaťa a životnou úrovňou rodiča. Pokiaľ v tejto súvislosti otec namietal, že odvolací súd nedal odpovede na všetky konkrétne otázky, ako napr. aká časť výživného zodpovedá odôvodneným výdavkom na dieťa, uviedla, že takáto požiadavka na rozčlenenie výživného v odôvodnení rozhodnutia je neopodstatnená a nezodpovedajúca ustálenej súdnej praxi. Vo vzťahu k dovolacej námietke o nezohľadnení styku otca s maloletou sa oba sudy sa zhodli na zistených skutočnostiach ohľadom rozsahu styku otca s maloletou a jeho vplyvu na výživné, a preto ani tento namietaný záver nemožno považovať za prekvapivý.

4.2. K výhradám otca o vadách konania zdôraznila, že táto námietka nie je dôvodná, pretože postup odvolacieho súdu bol v súlade s ustanovením § 385 ods. 1 CSP. Odvolací súd totiž nedospel k záveru, že by bolo treba zopakovať alebo doplniť dokazovanie a z obsahu spisu nevyplývali ani žiadne skutočnosti svedčiacie o tom, že by nariadenie pojednávania vyžadoval dôležitý verejný záujem.

4.3. Ohľadom uplatneného dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci matka uviedla, že v tejto časti dovolanie otca nesplňa náležitosti vymedzené v ustanovení § 432 CSP, pretože otec neuviedol, akú právnu otázku riešil odvolací súd nesprávne a v čom nesprávnosť tohto právneho posúdenia spočíva. Otec svojimi námietkami vo vzťahu k výkladu ustanovenia § 62 ods. 2 zákona o rodine v podstate vyzýval k sudcovskej tvorbe práva, na ktorú však v danom prípade neboli splnené základné podmienky. Podľa matky aplikácia metodiky pri určení výživného odvolacím súdom bola správna a zodpovedá aktuálnej súdnej praxi i ustanoveniam zákona o rodine. V danom prípade sa nejednalo o mechanický matematický výpočet výživného, ale základom pre určenie výživného boli riadne preukázané osobné, majetkové a zárobné pomery oboch rodičov dieťaťa, ich možnosti, schopnosti, potreby dieťaťa, berúc ohľad na ich individuálne potreby. Vzhľadom na to navrhla, aby odvolací súd dovolanie otca odmietol, prípadne zamietol podľa § 448 CSP.

5. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k dovolaniu odporučil dovolanie otca odmietnuť, nakoľko napadnutý rozsudok je plne v súlade so záujmom maloletej.

6. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa vzťahuje Civilný mimosporový poriadok. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, odvolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní otca maloletého dieťaťa.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§

35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa [§ 429 ods. 2 písm. a) CSP], v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnosti právneho posúdenia veci (§ 421 CSP).

14. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť svojho rozsiahleho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že napadnuté rozhodnutie trpí nepreskúmateľnosťou pre nedostatok dôvodov a vnútornú rozpornosť. Tvrdil, že odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami a dôkazmi predloženými v konaní. Súčasne namietal, že skutkové závery odvolacieho súdu sú v extrémnom rozpore s výsledkami vykonaného dokazovania, pričom odvolací súd bez nariadenia pojednávania a bez zopakovania či doplnenia dôkazov dospel k odlišnému skutkovému hodnoteniu než súd prvej inštancie.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká

nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

17. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. V súlade s § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby (návrhu na začatie konania), ako aj so špecifickými námietkami strany sporu (účastníka konania). Odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie musí byť zároveň dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v opravnom konaní. Porušením uvedeného práva strany sporu (účastníka konania) na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

18. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba preto považovať aj taký nedostatok rozhodnutia súdu, keď rozhodnutie neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

19. Dovolací súd v tejto súvislosti osobitne zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strany sporu (účastníka konania) na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. sp. zn. 4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvoľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, účastníkom konania výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejماً z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

20. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, z hľadiska vyššie definovaných požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia a s tým súvisiace právo na

spravodlivý proces, nemôže v kontexte celého súdneho konania obstať.

21. Z obsahu odvolania dovolateľa vyplývajú dva rozhodujúce okruhy námietok, ktorými otec jasne vymedzil podstatu odvolacieho prieskumu. Prvým okruhom bola námietka týkajúca sa nejasností v zisteniach súdu prvej inštancie o odôvodnených mesačných nákladoch na maloletú. Otec poukazoval na to, že hoci súd prvej inštancie označil matkou tvrdené náklady vo výške približne 850 eur mesačne za nadhodnotené, neuviedol, ktoré položky považuje za neodôvodnené a akú sumu odôvodnených potrieb dieťaťa považuje za primeranú. Vyslovene uviedol, že podľa jeho názoru odôvodnené potreby nepresahujú 112 eur mesačne, pričom osobitne spochybnil aj matkou uvádzané náklady na stravu (244 eur mesačne) a upozornil na ďalšie výdavky, ktoré sám hradí pri osobnej starostlivosti o dieťa. Išlo teda o námietku priamo smerujúcu k skutkovému základu rozhodnutia a k možnosti preskúmať, z čoho súd prvej inštancie vychádzal pri určovaní výživného.

22. Druhým okruhom námietok boli výhrady týkajúce sa nezohľadnenia výdavkov, ktoré otec vynakladá v dôsledku odlúčenia rodičov a samostatného bývania. Otec namietal, že súd prvej inštancie nebral do úvahy pravidelné náklady na nájomné v R. (650 eur mesačne), náklady na pohonné hmoty spojené s dochádzaním za maloletou, ani skutočnosť, že matka užíva spoločný byt v C., na ktorého prevádzku otec stále finančne prispieva (cca 594 eur mesačne), hoci ho nemôže užívať.

23. Odvolací súd sa však s týmito dvoma zásadnými okruhmi námietok nevysporiadal spôsobom zodpovedajúcim ich relevancii a obsahu odvolacieho podania. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia pritom spočívalo predovšetkým vo všeobecných úvahách o rozsahu povinnosti odôvodňovať rozhodnutie a reagovať na argumenty účastníkov konania, ako aj vo všeobecnom výklade vyživovacej povinnosti rodičov k deťom a súvisiacich ustanovení. Odvolací súd však nijako nevysvetlil, prečo práve tieto odvolacie vecne obsiahle a zjavne právne relevantné námietky nepovažoval za podstatné pre rozhodnutie vo veci samej. Bez uvedenia akýchkoľvek dôvodov ich implicitne subsumoval pod kategóriu „nerozhodných“ tvrdení a obmedzil sa len na abstraktné, všeobecné a nekonkrétne konštatácie bez relevantného vecného posúdenia namietaných skutočností. Odvolací súd sa tak dostatočne nevysporiadal so zásadnými námietkami dovolateľa - ani s námietkami týkajúcimi sa konkrétnej výšky a štruktúry odôvodnených potrieb maloletej, ani s námietkami týkajúcimi sa skutočných výdavkov povinného rodiča, ktoré boli v odvolaní zrozumiteľne konkretizované. Pokiaľ ide o otázku potrieb maloletej, z odôvodnenia odvolacieho súdu možno vyabstrahovať iba všeobecnú konštatáciu o nemožnosti matematicky exaktne vyčísliť všetky náklady dieťaťa. Odvolací súd však nevysvetlil, z akej konkrétnej výšky potrieb dieťaťa vychádzal pri určovaní výživného, ktoré položky tvrdené matkou považuje za nadhodnotené či neodôvodnené a prečo nepovažoval dovolateľom uvádzané protiargumenty za dôvodné. Bez akejkoľvek analýzy pominul napríklad podstatnú námietku dovolateľa, že výdavky na maloletú matka vyčísľila sumou 850 eur mesačne, avšak súd prvej inštancie túto sumu označil za nadhodnotenú bez toho, aby jasne uviedol, ktorá časť týchto výdavkov je primeraná a ktorá nie.

24. Rovnako povrchno postupoval odvolací súd aj pri hodnotení výdavkov otca. Obmedzil sa na konštatovanie, že otec má možnosť bývania v byte v S. C., bez toho, aby bližšie vysvetlil, či sa zaoberal reálnou možnosťou takéhoto užívania, prípadne ďalšími výdavkami, ktoré otec v odvolaní uviedol. Opomenul tiež argumenty dovolateľa o vysokých nákladoch na nájomné v R., o výdavkoch na pohonné hmoty súvisiace s výkonom styku s maloletou, ako aj jeho finančnú participáciu na nákladoch spoločnej nehnuteľnosti, ktorú nemôže užívať. Ani v tejto časti odvolací súd neuviedol, z akého dôvodu tieto tvrdenia nepovažoval za relevantné pri posúdení schopností a možností povinného rodiča podľa § 62 a § 75 zákona o rodine. Dovolací súd pritom pripomína, že odvolací súd je povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade skráteného odôvodnenia podľa § 387 ods. 2 CSP (porov. III. ÚS 314/2018). Všeobecné, neadresné a obsahovo prázdne konštatácie túto požiadavku nenapĺňajú.

25. Dovolací súd dodáva, že uvedené nedostatky odôvodnenia napadnutého rozhodnutia zvyrazňuje aj spôsob, akým odvolací súd aplikoval ustanovenie § 387 ods. 2 CSP. Odvolací súd v bode 10. napadnutého rozsudku uviedol, že sa stotožňuje s rozsahom vykonaného dokazovania a jeho

vyhodnotením, a preto podľa § 387 ods. 2 CSP odkazuje na odôvodnenie prvoinštančného rozhodnutia, avšak súčasne dospel k odlišnému záveru o výške vyživovacej povinnosti a napadnutý rozsudok zmenil. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP pritom umožňuje skrátené odôvodnenie - z hľadiska jeho systematického zaradenia aj gramatického znenia - iba v situácii, keď odvolací súd rozhodnutie potvrdzuje, nie v prípade, keď ho mení. Toto ustanovenie je súčasťou právnej úpravy potvrdzujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu podľa § 387 CSP, podľa ktorého odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Vychádzajúc aj z gramatického znenia („Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia“) ide o požiadavku úplnej zhody odvolacieho súdu so skutkovými aj právnymi závermi súdu prvej inštancie. Len pri splnení tejto podmienky je možné odvolací súd odbremeniť od povinnosti podrobného odôvodnenia a umožniť mu obmedziť sa na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Účelom tohto inštitútu je zabrániť duplicitnému opakovaniu tých istých dôvodov v situácii, keď rozhodnutie súdu prvej inštancie obstoí v celom rozsahu. Neadekvátne aplikácia § 387 ods. 2 CSP je obzvlášť zreteľná v prípadoch, v ktorých hypotéza právnej normy vyžaduje komplexné, mnohohrstevné a vzájomne previazané skutkové zistenia. Tak je tomu aj v konaniach o určenie vyživovacej povinnosti k maloletým deťom, kde právna norma predpokladá široký a podrobný skutkový základ, spočívajúci v zistení odôvodnených potrieb dieťaťa na jednej strane a schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča na strane druhej, ako aj mieru starostlivosti o dieťa, prípadne starostlivosť rodičov o domácnosť. Práve v takýchto prípadoch je preto o to naliehavejšia potreba, aby bolo citované ustanovenie uplatnené striktné a v súlade so zákonnými predpokladmi. Uvedenému výkladu zodpovedá aj rozhodovacia prax najvyššieho súdu, podľa ktorej skrátené odôvodnenie prichádza do úvahy len vtedy, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie po skutkovej aj právnej stránke; ak odvolací súd čo i len čiastočne nesúhlasí, skrátené odôvodnenie je vylúčené (porov. sp. zn. 5Cdo/204/2011).

26. Na základe uvedeného možno preto uzavrieť, že v danom prípade napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nemožno považovať za presvedčivý, a teda zodpovedajúci zákonným požiadavkám vyplývajúcim z ustanovení § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Dovolací súd konštatuje, že uvedené nedostatky odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu majú v danom prípade za následok, že dovolanie otca je procesne prípustné a tiež dôvodné podľa § 420 písm. f) CSP.

27. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá sama osebe spôsobuje, že napadnuté rozhodnutie nemôže byť považované za správne, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

28. Ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/69/2021, 8Cdo/70/2017). Dovolací súd preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska ďalších vyslovených námietok a opodstatnenosti argumentácie v spojitosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP.

29. Dovolací súd týmto rozhodnutím nijakým spôsobom neprejudikuje právne závery, ku ktorým môže odvolací súd (prípadne súd prvej inštancie) po odstránení vytknutých väd dospieť. V tomto štádiu konania dovolací súd konštatuje iba to, že za súčasného stavu sú právne závery odvolacieho súdu predčasné.

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný

súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022). Napokon pre zrušenie napadnutého rozhodnutia ani neprichádzalo do úvahy rozhodovať o návrhu na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozsudku.

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.